

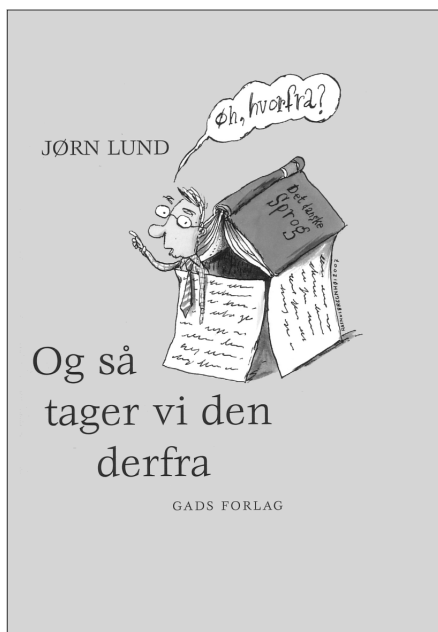
Vild med dansk

Jørn Lund: *Og så tager vi den derfra*. København: Gads Forlag 2007. 103 sider. DKK 149,-

Når man som jeg både *interesserer* sig for og *arbejder* med sprogpolitik, er det nødvendigt at tage stilling til Jørn Lund. Jeg kan ikke bryste mig af at jeg kender Jørn Lund, men jeg kan bryste mig af at jeg fra tid til anden deltager i de samme arrangementer som han gør. Første gang var nok på den store sprogkonference på kunstmuseet Louisiana i juni måned 2000, der senere skulle udmønte sig i rapporten *Sprog på spil* i 2003 og en officiel sprogpolitik i 2004.

I dag er det så den Sprogpolitiske Arbejdsgruppe under Kulturministeriet der frembringer en stribe afledte eller understøttende aktiviteter, senest Dansk Selskab for Fagsprog og Fagkommunikations symposium den 11. oktober 2007, hvor følgende spørgsmål blev stillet: ”Hvordan sikrer vi dansk fagsprog – og skal vi?”. Lund konkluderede på mødet at fagsprog får stigende vigtighed fordi det i stor stil bevæger sig over i almensproget til brug for beskrivelse af og deltagelse i samfundet i det store og hele.

Til gengæld har jeg ikke tidligere

læst bøger af Jørn Lund, hvilket jo er en klar fejl. Det der skulle til, var altså en opfordring til at skrive en anmeldelse. Der er ingen ”Bøger, der taler, og bøger, der tier”, af Lund i min reol, sådan som det længste essay i bogen hedder. Det fylder 10 sider og har været offentliggjort i 2005, oplyses det.

Fremmedsprogenes rolle

Fremmedsprogenes rolle i uddannelsessystemet og i samfundet har givet anledning til debat i så høj grad at man skulle tro der var tale om *priming*, dvs. bearbejdelse af offentligheden og

den sprogpoltiske arbejdsgruppe på det rigtige tidspunkt.

Også i den uddannelsespolitiske debat må man tage stilling til Jørn Lund. Hvor det i hvert fald for mig ikke altid har været klart hvor Lund har stået i debatten om det engelske sprogs fremtrædende rolle i forskning og uddannelse, er det nu tydeligt at han mener der bør gøres noget for at undgå domænetab og måske også kvalitets- og videnstab og hvad deraf følger inden for produktion og formidling af viden. Det er ikke det bogen handler om, men holdningen og løsningen på problemkomplekset bliver vi dog præsenteret for. Løsningen er parallelsproglighed, altså en styrkelse af engelsk sideløbende med en styrkelse af dansk: ”Af hensyn til demokratiet, folkeoplysningen og samfundshensynet bør dansk fortsat være danske universiteters hovedsprog, men alle skal uddanne sig også på andre sprog, først og fremmest engelsk”.

Problemet er bare at det er det der sker nu: Engelsk styrkes i folkeskolen, i gymnasiet, på lærerseminariet og på universitetet, og som de politiske vinde blæser for tiden, sker det på bekostning af den sproglige mangfoldighed i samfundet.

I et godt eksempel i bogen knytter Jørn Lund an til debatten om måling af forskningskvalitet. Et hold læger fra

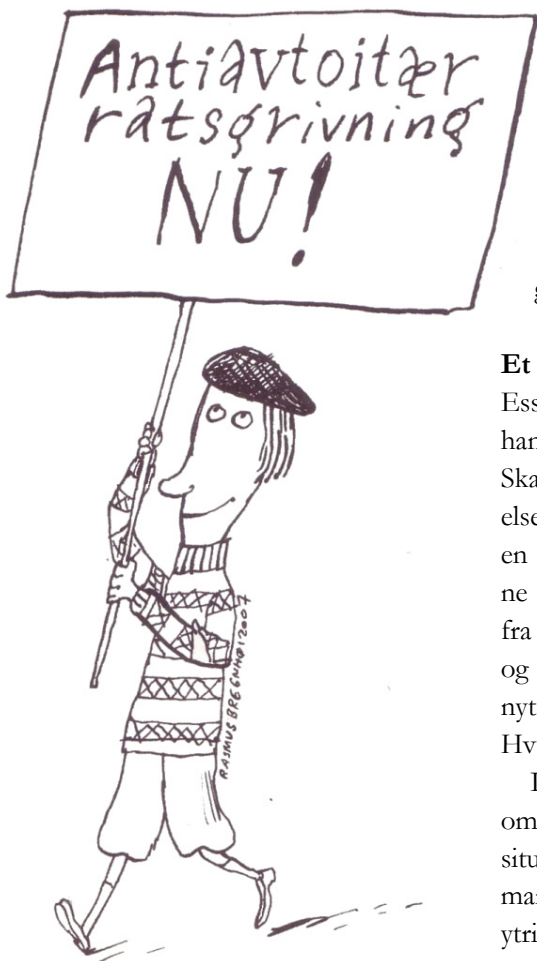
Danmark, Norge og Sverige, alle erfarne brugere af engelsk, er blevet testet i læsning af fagartikler på engelsk. Det viser sig at informationsudbyttet er 25 procent lavere når teksterne læses på engelsk. I Danmark har regeringen foreslået at fem procent af universiteternes grundbevillinger skal baseres på præstationsmål nået via forskningspublicering i internationalt anerkendte tidsskrifter, der stort set alle er på engelsk.

Bandeord og SMS-sprog

Et sjovt, men aktuelt og også alvorligt emne i bogen er ”Bandeord før og nu”. Vi præsenteres bl.a. for en stribe grove udtryk som en skolelærer har hørt i skolegården.

På den ene side kan det virke harmøst (brugte vi ikke selv den slags udtryk? Er det ikke vigtigt at børnene lærer også sprogets skyggesider at kende?). På den anden side er det en kendsgerning at sproget anvendes til mobning, og at flere skoler er begyndt at arbejde systematisk dels med antimobning, dels med sprogpoltikker der forsøger at tage hånd om udviklingen.

Aktualiteten understreges af et indlæg i avisen *MetroXpress* den 16. oktober 2007. De nye mobiltelefoners SMS-ordbøger, såkaldte T9-ordbøger med ”ungt sprog”, gør det nemmere at skrive beskeder hurtigt. Endnu

nemmere bliver det fordi ordbøgerne er kodet til selv at stave disse slang- og bandeord. Det er de unge selv der foreslår telefonselskaberne disse funktioner. Det er brugerdrevet information af højeste karat.

MetroXpress bringer endvidere den 28. september en statistik over brugen af ordet *fuck* i udvalgte film baseret på

oplysninger fra *Family Media Guide*. I filmen *Casino* anvendes ordet 398 gange eller 2,24 gange i minuttet. *Goodfellas* har ordet 300 gange eller 2,07 gange i minuttet, og i *Pulp Fiction* anvendes ordet 265 gange eller 1,72 gange i minuttet.

Et udtryk for tidsånden

Essayet "Fra Dagfinn til Oliver" handler om navne, især fornavne, i Skandinavien. Om tradition og fornyelse. Det havde været interessant at få en sprogeksperts vurdering af følgerne af liberaliseringen af navneloven fra 1. april 2006, hvor det i det store og hele bliver muligt at købe sig til et nyt navn og måske en ny identitet. Hvordan vil det påvirke traditionen?

Indlægget "Parlørpoesi" handler om rejseparlører og om de pudsige situationer man kan befinde sig i når man er på rejse, og om de pudsige ytringer man kan komme ud for – også i en parlør. Indlægget i bogen handler især om spansk. Jeg ved ikke hvor meget spansk Jørn Lund kan,

Bogen er illustreret med sjove tegninger af Rasmus Bregnhøi, der ikke gør den mindre læseværdig. Denne tegning afspejler debatten om behovet for en retskrivningsreform.

men formentlig ikke så meget når han tager en rejseparlør med til Spanien. Selv kan jeg en del. ”Skrid!”, som der står, hedder på spansk *largate* og ikke *lagate*.

Bogen indeholder i alt 28 essay plus et forord. Vi kommer vidt omkring. Andre eksempler på overskrifter er ”Perker light”, ”Sprog på den fede måde”, ”Gammel gris”, ”Vejviseren” og ”Vort hjernesprog”. Bogen er let læst, den er sjov, og man bliver i godt humør af at læse den. Jørn Lund selv er ikke i tvivl om hvad han vil med bogen:

”Det er mit ønske, at læsningen vil give en forståelse af, at ingen forskydninger i sprog og sprogbrug er tilfældige, men altid udtryk for tidsånden og for de kræfter, der styrer den. Sproglig opmærksomhed er derfor vigtig for enhver borger i et demokrati. Men først og fremmest vil bogen i en uhøjtidelig form skærpe læserens sproglige sensitivitet”.

Det ville have været rart med en uddybning af hvordan Jørn Lund opfatter tidsånden, og hvilke kræfter der efter hans mening styrer den!

Bogen er illustreret med sjove tegninger af Rasmus Bregnhøi, der ikke gør den mindre læseværdig. Der kunne skrives meget mere om den bog, men læs den selv.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Budstikken

Nr. 4 • december 2007

Så godt som dansk	1
Hvad forstår unge svenskere og nordmænd bedst – engelsk eller dansk?	6
Vad vill Språkförsvaret?	12
Anmeldelse af Jørn Lund: <i>Og så tager vi den derfra</i> (2007)	17

ISSN: 1902-1445

Udgives af Modersmålskredsen

Hjemmeside: www.modersmaalet.dk

Redaktion: Christian N. Eversbusch,
Arild Hald Kierkegaard (ansv.),
Loránd-Levente Pálfi

Henvendelse og bestilling:

Loránd-Levente Pálfi

Prinsesse Charlottes Gade nr. 41, 3. t.v.
2200 København, N.

E-post: llp@asb.dk

Tlf. 29 92 12 92

Indlæg i bladet udtrykker ikke nødvendigvis Modersmålskredsens holdning.